

Pirkanmaan metsäohjelma 2026–2030

Pirkanmaan metsäneuvosto

PIRKANMAAN METSÄOHJELMA 2026–2030

Kannen kuva: Metsäkeskus

Verkossa: www.metsakeskus.fi/metsan-kaytto-ja-omistus/alueelliset-metsaohjelmat

Sisällys

PIRKANMAAN METSÄOHJELMA 2026–2030	2
Sisällys.....	2
1 Tiivistelmä.....	3
2 Johdanto	4
2.1 Kansallinen metsästrategia alueellisten metsäohjelmien taustalla	5
2.2 Metsäohjelman laatiminen ja hyväksyminen	5
2.3 Valtakunnallinen tilannekuva	6
2.4 Pirkanmaan tilannekuva	6
3 Visio	15
4 Päämäärä 1: Metsät ovat aktiivisessa, kestävässä ja monipuolisessa käytössä.....	16
4.1 Toimenpide: Metsät kuntoon -hanke	16
4.2 Toimenpide: Metsätuhoista viestiminen, tiedonvälitys ja koulutus.....	16
4.3 Toimenpide: Maaperäpäästöt kuriin ja hiilinielut kuntoon -hanke.....	17
4.4 Toimenpide: Tehokas ja ilmastokestävä metsänuudistaminen -hanke.....	17
5 Päämäärä 2: Vahvistamme metsien elinvoimaisuutta, monimuotoisuutta ja sopeutumiskykyä.....	18
5.1 Toimenpide: Vauhtia talousmetsien luonnonhoitoon -hanke.....	18

5.2 Toimenpide: Metso ohjelma tutuksi toimijoille –hanke.....	18
5.3 Toimenpide: Priodiversity life -hankkeen ja Lumo-ohjelman maakunnallinen toteutus	19
5.4 Toimenpide: Aktiivinen valuma-aluekohtainen toimenpidesuunnittelu -hanke.....	19
6 Päämäärä 3: Rakennamme kilpailukykyistä toimintaympäristöä uudistuvalla ja vastuullisella metsäalalla sekä vahvistamme tiedolla johtamista ja osaamista metsäalalla.....	20
6.1 Toimenpide: Metsän oppimispolku -hanke	20
6.2 Toimenpide: Metsäpalveluyrittäminen kasvuun -hanke	20
6.3 Metsätilarakenteen ja maankäytön kehittäminen -hanke.....	21
6.4 Toimenpide: Yksitystiet huoltovarmuuden varmistajana -hanke	21
7 Toimeenpano ja seuranta.....	22
8 Vaikutusten arviointi.....	22
9 Liitteet.....	24
9.1 Liite 1: Valtakunnallisen tilannekuvan yhteenveto	24
9.2 Liite 2: Metsätalouden kannustinjärjestelmän tavoitteet.....	26
9.3 Liite 3: Hakkuupotentiaalilaskelma maakunnittain	27
9.4 Liite 4: Hoitoehdotukset.....	28
9.5 Liite 5 Kasvatus- sekä tuhkalannoitus potentiaali	28

1 Tiivistelmä

Pirkanmaan metsäohjelma vuosiksi 2026–2030 on luonnosvaiheessa. Ohjelman tekstiosa taustoittaa metsätalouden nykytilaa ja toimintaympäristöä Pirkanmaan ja osin koko Suomenkin metsätalouden näkökulmasta. Pirkanmaan metsäohjelman laadintaan on osallistunut tiiviisti metsäneuvoston ja työryhmien jäsenet sekä varajäsenet, yhteen laskien yli 60 sidosryhmien edustajaa. Lisäksi on osallistettu kansalaisia avoimilla nettikyselyillä.

Pirkanmaan metsien puuston määrä on lisääntynyt vuosi vuodelta. Puuston poistuma (hakkuut ja luontainen poistuma) on ollut viimeisten vuosien aikana noin 92 prosenttia kasvusta eli vuosittain noin 8 prosenttia kasvusta on jäänyt lisäämään puuston määrää ja hiilivarastoa metsissä. Pirkanmaan metsien

taimikonhoitomäärää pitäisi lisätä noin 60 prosenttia ja ensiharvennusmäärää noin 70 prosenttia vuosittain. Metsätuhot ovat alueella kasvussa. Ilmaston lämpeneminen voimistaa ja luo jatkossa uusia metsiin kohdistuvia tuhoriskejä.

Pirkanmaa on edelleen myös metsäteollisuusmaakunta. Koko metsäsektori työllistää Pirkanmaalla n. 6400 henkilöä ja lähes 10 % koko Suomen metsäteollisuuden liikevaihdosta tehdään Pirkanmaalla.

Pirkanmaan metsät ja jokamiehen oikeudet tarjoavat runsaasti mahdollisuuksia retkeilyyn, matkailuun, metsästykseseen ja monipuolisiin luontoelämyksiin. Näitä mahdollisuuksia edesauttaa ja ylläpitää Pirkanmaan talousmetsien monipuolinen luonnonhoidon ja monikäytön huomioiva metsänhoito. Myös työvoimaa tarvitaan ja erityisesti nuorison tietoisuuden lisääminen metsätalouden merkityksestä ja työmahdollisuuksista on yksi keskeinen tehtävä Pirkanmaan metsätalouden toimijoilla.

Metsäohjelmaan sisältyy myös "toimenpidesalkku". Tarkoitus on toteuttaa 12 toimenpidettä. Toimenpiteille on määritelty tavoitteet, vastuutahot, ja seurantamittarit. Toimenpiteillä halutaan edistää metsien kasvua, varautua ilmastonmuutokseen ja ennakoida metsätuhoja sekä panostaa yksityisteiden kuntoon. Pirkanmaalla nähdään tärkeänä edistää talousmetsien luonnonhoitoa ja metsien vesiensuojelua sekä kiinnittää huomioita metsien vapaaehtoisen suojelun mahdollisuuksiin ja niistä viestimiseen.

Metsät ovat merkittävässä roolissa sopeuduttaessa ja varauduttaessa ilmastonmuutokseen. Metsien sopeutumiskykyä on vahvistettava sekä lyhyellä että pitkällä aikavälillä.

2 Johdanto

Alueellinen metsäohjelma on metsälain mukainen alueen metsäalan kehittämisohjelma. Metsäkeskuslain mukaan alueellisen metsäneuvoston tehtävä on laatia ja hyväksyä alueellinen metsäohjelma sekä seurata ja edistää ohjelman toteuttamista. Ohjelmaa tarkistetaan tarpeen vaatiessa. Ohjelmaa laadittaessa Metsäkeskus on yhteistyössä metsäalaa edustavien ja muiden metsiä hyödyntävien tahojen kanssa.

Ohjelmassa korostuvat Pirkanmaan omat päämäärät sekä toimenpiteet, joilla tavoitteisiin päästään. Metsäohjelman tärkein tavoite on edistää metsien monipuolista ja kestävää käyttöä ja sitä kautta hyvinvointia ja työllisyyttä maakunnassa.

2.1 Kansallinen metsästrategia alueellisten metsäohjelmien taustalla

Vuoteen 2035 ulottuva [Kansallisen metsästrategia](#) (KMS2035) sisältää Suomen metsäpolitiikan keskeiset linjaukset ja kuvaa metsäalan kehittämisen tahtotilan ja tärkeimmät tavoitteet. Se on elinkeinostrategia, joka huomioi niin ihmisten, ympäristön kuin taloudenkin tarpeet.

Strategia ottaa ajanmukaisesti huomioon kokonaisvaltaisen kestävän kehityksen sekä metsien merkityksen ilmastonmuutoksen hillinnässä ja siihen sopeutumisessa.

Metsästrategian visio on ”Kasvavaa hyvinvointia metsistä ja metsille”. Tämä saavutetaan strategian päämäärien kautta, kun

- Suomi on kilpailukykyinen toimintaympäristö uudistuvalla ja vastuullisella metsäalalla
- metsät ovat aktiivisessa, kestävässä ja monipuolisessa käytössä
- vahvistamme metsien elinvoimaisuutta, monimuotoisuutta ja sopeutumiskykyä
- vahvistamme tiedolla johtamista ja osaamista metsäalalla.

Kansallisella metsästrategialla on suora yhteys alueellisiin metsäohjelmiin, kun sen päämäärät on otettu myös alueellisten metsäohjelmien päämääriksi. Alueellinen metsäohjelma tukee Kansallisen metsästrategia 2035:n toteuttamista maakunnallisella tasolla maakunnan oman tilanteen, tarpeen ja tavoitteiden mukaisin toimenpitein.

2.2 Metsäohjelman laatiminen ja hyväksyminen

2.2.1 Laatimisprosessi alueella

Metsäohjelma on laadittu Pirkanmaan metsäneuvoston johdolla laajassa yhteistyössä eri sidosryhmien kanssa. Työtä varten metsäneuvosto perusti kolme valmisteluryhmää, joissa oli yhteensä 29 jäsentä eri organisaatioista.

Valmisteluryhmien aihepiireiksi päätettiin Kansallisen metsästrategian 2035 (KMS2035) hankesalkun mukaisesti Metsien kasvu, Elonkirjoa talousmetsissä sekä Metsäalan uudistuminen ja kilpailukyky. Teemat yhdessä toteuttavat alueellisen metsäohjelman visiota, päämääriä ja tavoitteita. Jokainen teema vaikuttaa useampaan päämäärään ja tavoitteeseen. Loppuvuodesta 2024 laadittiin myös Pirkanmaan metsäalan nykytila-analyysi, jonka toteutti Suomen metsäkeskus.

Jokainen valmisteluryhmä järjesti kaksi työpajaa, joissa laadittiin ehdotuksia metsäneuvostolle ohjelman erityispäämääristä, visiosta, tavoitteista ja toimenpiteistä. Ensimmäisissä työpajoissa ryhmät luonnostelivat konkreettisia toimenpiteitä, joilla tavoitteet voitaisiin saavuttaa. Metsäneuvosto teki päätöksiä ohjelmaan valittavista toimenpiteistä kokouksessaan 10.2.2025. Ennen valmisteluryhmien työtä toimijoille oli tehty ennakkokysely sekä lisäksi avoin kansalaiskysely Pirkanmaan metsätaloudesta. Työpajojen tuloksena ohjelmaan syntyi 12 toimenpidettä. Pirkanmaan metsäneuvosto hyväksyi valmisteluryhmien esittämät toimenpiteet kokouksessaan 12.5.2025.

Ohjelman tueksi laadittiin vaikutusten arviointi, jonka toteutti seitsemän hengen arviointiryhmä, koostuen valmisteluryhmien jäsenistä.

Sidosryhmät kommentoivat ohjelmaluonnosta lausuntokierroksella. Saadun palautteen perusteella ohjelmaan tehtiin tarvittavat täydennykset ennen sen lopullista hyväksymistä.

2.2.2 Hyväksyminen Pirkanmaalla

Pirkanmaan metsäneuvosto hyväksyi metsäohjelman luonnosversion kokouksessaan 8.9.2025. Luonnosversio lähetettiin kuukauden lausuntokierrokselle 16.9. Lausuntoaika päättyi 15.10. Ohjelmaluonnosta tarkennetaan saatujen lausuntojen perusteella.

Pirkanmaan metsäneuvosto hyväksyy Pirkanmaan alueellisen metsäohjelman 2026–2030 kokouksessaan x.x.2025.

2.3 Valtakunnallinen tilannekuva

Metsäkeskuksen asiantuntijat tuottivat metsäneuvostoille ja ohjelmien valmisteluryhmille valtakunnallisen metsäalan tilannekuvan PESTEL-analyysillä ohjelmien laatimisen ja alueiden tilannekuvien laatimisen tueksi. [Analyysin tiivistelmä on liitteessä 1.](#)

2.4 Pirkanmaan tilannekuva

Metsäsektorin merkittävimmät lähivuosien uudet kasvumahdollisuudet arvioidaan edelleen olevan perinteisten sellun, kartongin, pehmo- ja tiivispaperien sekä sahatavaran ja vanerin lisäksi sadoissa, uuden polven biotuotteissa sekä puurakentamisessa. Pirkanmaan metsäohjelmassa huomioidaan sosiaalinen, taloudellinen ja ekologinen kestävyys matkalla kohti vähäpäästöistä biotalousyhteiskuntaa.

2.4.1 Pirkanmaa on Suomen ykkösmetsämaakuntia

Metsätalouden ja puuta jalostavan teollisuuden tuotannon arvo vuonna 2022 oli 3,4 mrd.€. Pirkanmaa oli tässä suhteessa kolmanneksi suurin maakunta.

Pirkanmaan metsätalous ja puuta jalostava teollisuus työllistivät vuonna 2022 yhteensä noin 6 400 henkilöä, lähes kaksi kertaa enemmän kuin maakunnissa keskimäärin. Aluetalouteen, metsien käyttöön ja monimuotoisuuteen liittyviä keskeisiä tunnuslukuja Pirkanmaalta on esitetty alla taulukossa. (v. 2022).

Tilannekuva	Pirkanmaa	Suomi
Aluetalous		
Metsäalan osuus maakunnan koko talouden		
...tuotoksesta, %	7,7	6,5
...bruttoarvonlisästä, %	3,0	4,4
...työllisistä, %	2,6	2,4
...investoinneista, %	4,3	4,0
Metsäalan työlliset, hlö	6437	66 100
Puun myyntitulot, 1000 €	241 483	2 849 659
Metsien käyttö	Tilanne	Tilanne
Metsätalousmaata maapinta-alasta, %	75	86
Yksityismetsien osuus, %	72	51
Metsän kasvu, milj. m3	6,8	103
Puuston keskikasvu, m3/ha/v	7,0	4,5
Suurin ylläpidettävä hakkuusuunnite, milj. m3	5,5	79,8
Käyttö, markkinahakkuut, milj. m3	5,6	75,1
Monimuotoisuus	Tilanne	Tilanne
Lakiin perustuvan suojelun pinta-ala, 1000 ha	37,9	2458
Lakiin perustuvan suojelun osuus, %	3,9	10,8
Kuolleen puun määrä, m3/ha	6,9	6,9

*Lakiin perustuva suojelu: 1A+1B+1C

Taulukon tiedot on haettu 17.6.2025.

Aluetalous-osion tietolähde: [Rahaa ja työtä metsistä -verkkopalvelu](#) (Tilastokeskuksen aineisto).

Metsien käyttö ja Monimuotoisuus -osioiden tietolähde: [Luonnonvarakeskus, metsävarat](#) ja [Luonnonvarakeskus, metsien suojelu](#).

2.4.2 Metsien tila

Metsien pinta-ala ja hakkuumahdollisuudet

Pirkanmaan alueella on metsätalouden maata 1 000 000 hehtaaria, joista metsämaan osuus on 960 000 hehtaaria, kitumaata 11 000 hehtaaria ja joutomaata 15 000 hehtaaria. Soiden osuus on 23,8 %. Metsä- ja kitumaan puuston kasvu on Pirkanmaalla 6,83 milj. m³/vuosi keskimääräinen kasvu on 7,1 m³/ha/vuosi. Suurin ylläpidettävissä oleva aines- ja energiapuun hakkuukertymäarvio on Pirkanmaalla 5,46 milj. m³/v Vuonna 2023 hakkuukertymä oli 5,6 milj. m³/v. Viiden vuoden keskimääräinen hakkuukertymä on 5,57 milj. m³/v. Viiden vuoden keskimääräinen hakkuukertymä ylittää suurimman ylläpidettävissä olevan hakkuukertymän, mutta ylitys ei ole kovin merkittävä.

Pirkanmaan metsämaan kivennäismaista on 78 % ravinteisuudeltaan tuoreita kankaita tai sitä rehevämpiä. Metsämaan soista puolestaan 43 % vastaa ravinteisuudeltaan kuivahkoja kankaita tai sitä karumpia kasvupaikkoja. Metsämaasta mäntyvaltaisten metsien osuus on Pirkanmaalla n. 44 %, kuusivaltaisten 43 % ja lehtipuuvalltaisten 12 %. Metsämaan pinta-alasta on uudistusaloja ja taimikoita 18 %, nuoria kasvatusmetsiä 25 %, varttuneita kasvatusmetsiä 42 % ja uudistuskypsiä metsiä 15 %. [Luke Tilastotietokanta VMI13](#)

Esitykset maakunnittaisista metsävaroista ja metsien tilasta ovat katsottavissa ja ladattavissa [Luonnonvarakeskuksen verkkosivuilta](#).

Arvio hakkuumahdollisuuksista metsävaratiedon mukaan

Arvio hakkuutavoittaisesta hakkuupotentiaalista (ha/v) maakunnittain Metsäkeskuksen metsävaratietojen pohjalta vuosille 2025–2034 sovitettuna maakunnallisiin suurimpaan ylläpidettävissä (SY) olevaan aines- ja energiapuun hakkuukertymäarvioon (Luke), katsottavissa [liitteessä 3](#).

Nuoret metsät

Noin 80 % Pirkanmaan pienistä ja varttuneista taimikoista on metsänhoidolliselta tilaltaan hyviä ja tyydyttäviä. Taimikonhoitoa on toteutettu keskimäärin viimeisen 5 vuoden aikana 12 600 hehtaaria vuodessa. Taimikonhoidon tarve seuraavalle 5 vuodelle olisi n. 21 000 hehtaaria vuodessa VMI13:n mukaan. Osassa taimikoita hoitotyöt ovat jääneet tekemättä tai viivästyneet, siksi taimikonhoidon tason nosto tulisi olla keskeisessä roolissa lähitulevaisuudessa.

Metsäkeskuksen metsävaratietojen pohjalta on laskettu hoitoehdotukset (ha/v) maakunnittain vuosille 2025–2034. Varhaishoidon perusteena on seuraavan viiden vuoden tarpeen keskiarvo ja taimikonhoidossa ja nuoren metsän hoidossa seuraavan 10 vuoden tarpeen keskiarvo. Taulukko katsottavissa, [liite 4](#).

Ensiharvennusten määrää pitäisi Pirkanmaalla lisätä 70 prosenttia. Metsävarat ja metsien tila – Pirkanmaa VMI13 (2019–2023) -tilaston mukaan.

[Luken viranomais- ja asiantuntija-tehtävät](#)

Metsätalouden kannustinjärjestelmä, metka

Metsätalouden kannustinjärjestelmästä voidaan maksaa tukea muun muassa taimikon ja nuoren metsän hoitoon, terveyslannoitukseen, suometsän hoitoon ja metsätien tekemiseen. Näiden tuettavien työläjien toteutuksen tavoitetaulukko katsottavissa, [liite 2](#).

Metsätuhot

Eriasteisia metsätuhoja puuntuotannon metsämaalla on havaittu Pirkanmaalla 45,4 % (vrt. Etelä-Pohjanmaa 39,4 % ja Kanta-Häme 43,4 %). Yli 90 % havaituista tuhoista oli kuitenkin luokassa todettavissa ja vakavampia tuhoja oli alle 10 %. Metsätuhot ovat alueella kasvussa. Kuusikoissa tuhoja aiheuttavat etenkin kuusentähtikirjaaja, kirjanpainaja sekä juurikääpä. Hyönteistuhojen määrä hakkuuaikomuksissa on ollut viime vuosina yli 300 ha/v ja määrä on kasvava. Merkittävin tuhon aiheuttaja on kuitenkin myrskytuhot, joita on ollut viime vuosina noin 1000–3000 ha/v metsänkäyttöilmoitus tietojen mukaan.

[Luke Tilastotietokanta VMI13 SMK: Metsätuhohakkuut](#)

Luke: [Metsätuhot vuonna 2024](#)

Ilmaston lämpeneminen voimistaa ja luo jatkossa uusia metsiin kohdistuvia tuhoriskejä. Lue lisää metsätuhoista: [Metsätuhot | Metsäkeskus](#), luontaisista häiriöistä. [Infolehtinen Ilmastokestävä metsänhoito Tapio 2022](#)

Suometsät

Soiden ojitus on lisännyt maaperän kasvihuonekaasupäästöjä ja vesistöjen kiintoaine- ja ravinnekuormitusta. Kuivatuksen takia hapellisiin oloihin joutunut turve hajoaa pikkuhiljaa vapauttaen ilmakehään hiilidioksidia sekä typpioksidia. Päästöjen kannalta pohjaveden pinnan olisi hyvä olla noin 30–40 cm syvyydellä,

jolloin puiden juuret ovat hapellisissa oloissa vedenpinnan yläpuolella, mutta paksu turvekerros on turvassa hajoamiselta. [Suometsät | Luonnonvarakeskus](#)

Yksi keino pitää pohjaveden pinnan taso sopivana on käyttää jatkuvapeitteisten kasvatustekniikoita niille sopivilla turvemaidilla. Jatkuvapeitteisten kasvatustekniikoiden tavoitteena on pitää haihduttavan puuston avulla pohjaveden pinta sopivalla tasolla. Pirkanmaan avohakkuiden osuus ilmoitettujen suometsien uudistushakkuiden pinta-alasta vuonna 2024 oli 67 %. [Suometsiä uudistetaan edelleen useimmin avohakkuilla | Metsäkeskus](#)

Turvemaiden tuhkalannoituksella voidaan lisätä puuston kasvua ja pienentää kunnostusajituksen tarvetta. [Suometsät | Luonnonvarakeskus](#), [Suometsien hoito | Metsänhoidon suositukset](#)

Metsän kasvun lisääminen ja tehostettu ilmastokestävä metsänhoito

Taimikonhoitopinta-alat nostetaan metsänhoitosuosituksen mukaiselle tasolle. Metsänkäsittelyä tehostetaan, Metsät uudistetaan istuttaen tai kylväen kaikilla soveltuvilla kohteilla, taimikonhoito toteutetaan aina, kun se katsotaan metsänhoidollisesti tarpeelliseksi, ilmastokestävyyttä vahvistetaan, rehevillä kasvupaikoilla lehtipuuston osuus 20 %, korpikuusikoiden pinta-alasta 60 % on poimintahakkuiden piirissä. Metsien kasvatustarpeita lisätään kohdentaen ne kannattavimpiin kohteisiin. Kasvatustarpeiden toteuttaminen niille parhaiten soveltuvilla kohteilla lisääisi vuotuisia lannoituspinta-aloja tarkastelujakson loppupuolella kaksinkertaisiksi nykytasoon verrattuna.

Kasvatus- sekä tuhkalannoitus mahdollisuus (tavoite) on määritelty maakunnittain Metsäkeskuksen metsävaratietojen pohjalta. [Liite 5](#).

Tehostettu metsänhoito ja ilmastotoimet lisäävät puuston kokonaistilavuutta ja alkavat vahvistaa tuntuvasti puuston hiilensidontaa.

Lähde: Luonnonvarakeskus, Jari Hynynen & työryhmä; Pirkanmaan metsävarojen ja metsien hyödyntämisen skenaariot erilaisilla metsien käsittelystrategioilla.

2.4.3 Monimuotoisuus ja luonnonhoito

Pirkanmaan rehevimmät metsät ja pääosa lehdoista sijaitsevat maakunnan etelä- ja keskiosissa Etelä-Hämeen lehtokeskusalueella. Karuimmat metsät ja suot ovat pohjoisessa ja luoteessa. Pirkanmaa kuuluu Kokemäenjoen valuma-alueeseen. Vesistöjen osuus pinta-alasta on 14 %. Suuret järviaalto ja vesireitit ovat luonnon leimallisia piirteitä. Maaston vaihtelevan topografian ansiosta on runsaasti

pienvesiä eli lampia, puroja ja lähteitä. Harjujaksoja on kaksi: Pälkäneen-Kangasalan-Tampereen-Ylöjärven kautta kulkeva harjujakso ja toinen ulottuu Ikaalisten Hämeenkanalta Näsijärven Vilppulan kupeeseen.

Suojelu

Tiukasti suojeltuja alueita Pirkanmaalla on yhteensä 3,4 % metsämaan ja 3,9 % metsä- ja kitumaan alasta. Metsälain 10 § suojaamia erityisen tärkeitä elinympäristöjä on 0,7/0,8 % pinta-alasta. Yhteensä suojellun metsämaan osuus on 4,1 % ja metsä- ja kitumaan osuus 4,7 % pinta-alasta. METSO-ohjelmalla on suojeltu yksityismetsiä noin 6000 ha tavoitteen ollessa 7079 ha. Tavoitetta ei tulla saavuttamaan vuoden 2025 loppuun mennessä. Ympäristötukisopimuksia on laadittu yhteensä 3174 ha, joista on voimassa 1865 ha.

Elinympäristöjen tila

Pirkanmaan Lumo-ohjelma valmistui kesällä 2022. Ohjelma määrittää vuoteen 2030 asti ulottuvat vision ja tavoitteet, joihin Pirkanmaalla sitoudutaan luonnon monimuotoisuuden vaalimiseksi ja edistämiseksi. Maakuntaan on vahvistettu neljä Helmi-keskittymäaluetta, jotka ovat Vanajaveden seutu, Sata-Pirkan harjut, Pohjois-Pirkanmaan suot ja Harjunvuoren-Viitapohjan alue. Pirkanmaa on mukana myös Priodiversity-hankkeessa.

Vesiensuojelu

Maakunnan karummassa ja harvaan asutussa pohjoisosassa suurten vesistöjen tila on pääsääntöisesti hyvä ja osa pienempien vesistöjen tilasta erinomainen. Eteläosan rehevämmillä ja taajemmin asutuilla alueilla suurien vesistöjen tila on pääosin tyydyttävä ja osa pienemmistä vesistöistä on välttävässä tilassa. Soiden ojitukset ovat painottuneet Luoteis-Pirkanmaalle Kihniön ja Parkanon alueille, missä matalissa järvioltaissa on tapahtunut rehevöitymistä ja veden samentumista. Muuallakin metsien ojitus ja maanmuokkaus ovat vaikuttaneet paikallisesti vesistöjen tilaan.

Kuolleen puun määrä

Kuolleen puun kokonaismäärä on lisääntynyt VMI:n mukaan seuraavasti:

- 2009–2013; 3,7 m³/ha
- 2014–2018; 4,4 m³/ha
- 2019–2023; 6,9 m³/ha.

KMS:n tavoitteen 10 m³/ha voisi arvioida saavutettavan noin vuonna 2035. Luontolaatuarvioinnin mukaan säästöpuuston määrä uudistushakkuualoilla on lievästi nousujohteinen 18 vuoden tarkastelujaksolla.

2.4.4 Puun käyttö

Tukkipuun kokonaiskäyttö vuonna 2023 Pirkanmaalla oli noin 2,2 miljoonaa kuutiota. Kuitupuuta ei Pirkanmaalla enää jalosteta, pikkutukkia tilastoituu jonkin verran kuitupuuksi. Pirkanmaan puunkäyttö oli suurimmillaan 2000-luvun alussa, lähes 5 miljoonan kuution luvuissa.

Puutuoteala Pirkanmaalla

Pirkanmaalla tuotetaan laajasti puutuotteita perinteisestä sahatavarasta korkeasti jalostettuihin ratkaisuihin. Alueella toimii hirsitalo- ja kestopuuteollisuutta, saha- ja levyteollisuutta, puusepän- ja rakennuspuusepänteollisuutta, puurakentamista sekä pakkausteollisuutta. Vuosittain Pirkanmaalla sahataan noin 2,5 miljoonaa kuutiometriä tukkia, mikä vastaa 9 % Suomen koko sahatavaran tuotannosta. Puurakentaminen on yksi keino saavuttaa alueen hiilineutraalisuustavoitetta. Pirkanmaalle on rakennettu lähes 1000 puukerrostaloasuntoa, ja alueen kerrostaloissa käytetään puuta suhteellisesti enemmän kuin muualla Suomessa.

Puuenergian käyttö runsasta

Pirkanmaan lämpö- ja voimalaitosten metsähakkeen käyttö kasvoi voimakkaasti vielä vuosina 2023 ja 2024. Pirkanmaan lämpö- ja voimalaitoksissa käytettiin vuonna 2024 metsähaketta ennätyselliset 940 000 kuutiometriä. Pirkanmaalla käytettiin metsähaketta neljänneksi eniten Suomen maakunnista. Yhteensä kiinteillä puupolttoaineilla tuotetaan Pirkanmaalla energiaa n. 3 373 gigawattituntia.

Energiapuun käyttö uusiutuvana polttoaineena vähentää Pirkanmaan maakunnan laskennallisia hiilidioksidipäästöjä yli kaksi miljoonaa tonnia, jos vertailupolttoaineena on esimerkiksi kivihiili tai turve. Jatkossa kaukolämmön tuotannossa

tullaan lisäämään puupolttoaineiden sijaan päästöttömän sähkön käyttöä hintavaihteluita ja lämpöakkuja hyödyntämällä. Lähde: Luonnonvarakeskus; [Puun energiakäyttö 2024 \(ennakko\) | Luonnonvarakeskus](#)

2.4.5 Metsien omistus ja tilarakenne

Metsien aktiivista, kestävää ja monipuolista käyttöä koskevia päätöksiä tekevät Pirkanmaalla metsää omistavat metsänomistajat, joita on [tilaston](#) mukaan n. 47 800. Metsän merkitys on pirkanmaalaisille suuri. Pirkanmaan metsänomistajista noin 50 % on etämetsänomistajia, jotka asuvat metsiensä sijaintikunnan ulkopuolella. Yksityisten metsänomistajien keski-ikä on Pirkanmaalla 60 vuotta.

Kuolinpesien n. 5,7 %:n osuus Pirkanmaan metsäpinta-alasta on liian korkea, kun tavoitteena on aktiivisia päätöksiä tekevät metsänomistajat. Yksityiset Yhteismetsäomistusta on n. 1,4 % Pirkanmaan metsäpinta-alasta.

Yhteismetsäomistusta lisäämällä vaikutetaan aktiivista sekä suunnitelmallista metsien käyttöä lisäävästi. Yhteismetsäomistus on ollut ja tulee olemaan tasaisessa hienoisessa kasvussa, mutta siinäkin tarvittaisiin vauhdittavia toimenpiteitä ja yhteistyötä metsäalan verkostoissa. [Tietoa metsien omistuksesta | Metsäkeskus](#)

2.4.6 Metsien monikäyttö

Metsät tarjoavat puunmyyntitulojen ohella myös monia erilaisia mahdollisuuksia. Marjojen, sienten ja muiden luonnontuotteiden keruu on tärkeä osa metsien monikäyttöä. Puustoltaan ja rakenteeltaan monipuoliset metsät ylläpitävät hyviä keruumahdollisuuksia. [Metsien monikäyttö - Kuvaus | Metsänhoidon suositukset..](#)

Riista ja metsästys

Pirkanmaalla riistanhoitomaksun maksaneita metsästäjiä oli vuonna 2024 yhteensä 17 200 ja määrä on säilynyt samana viimeisen viiden vuoden ajan. Luonnonvarakeskuksen arvion mukaan vuonna 2024 metsästykseseen käytettiin Pirkanmaalla noin 300 000 henkilötyöpäivää, joista hieman yli puolet pienriistan metsästykseseen ja hieman alle puolet hirvieläinten metsästykseseen.

Runsaslukuisimpia pienriistasaaliita ovat sepelkyyhky, heinäSORsa ja supikoira. Metsäkanalinnut pyy, teeri ja metso ovat arvostettuja saaliita, vaikkakin saalismäärät jäävät monia muita lajeja selvästi pienemmiksi.

Hirvieläimet ovat riistasaaliin arvolla mitattuna alueen tärkeimpiä riistaeläimiä.

Pirkanmaa kuuluu neljään hirvitalousalueeseen, joille kantatavoitteet sekä hirven että valkohäntäpeuran osalta asettaa alueellinen riistaneuvosto kolmen vuoden välein. Vuosille 2024–2026 asetetut tavoitteet sekä Luonnonvarakeskuksen arvioimat hirvi- ja valkohäntäpeuratiheydet on esitetty taulukossa.

Hirvitalousalue	Hirvita-voite kpl/1000 ha	Hirviti- heys Luke 2025	Valkohäntä- peuratavoite kpl/1000 ha	Valkohäntäpeura- tiheys Luke 2025
PH1	2,7–3,4	3,6	3–4	3,4
PH2	2,7–3,4	3,2	5–6	5,2
SA-PH	2,7–3,2	3,3	7–10	7,8
SA-PH-EH	2,4–2,9	2,5	27–33	26,2

Riistan huomiointi metsänhoidossa: [Riistanhoito metsänkäsittelyssä | Metsänhoidon suositukset](#)

2.4.7 Lapset, nuoret ja metsäsuhde sekä koulutus

Lasten ja nuorten metsäosaamisen lisääminen edistää tulevien sukupolvien myönteistä suhtautumista metsien kestävään käyttöön.

Nykypäivänä nuoret asuvat useimmin kaupungissa kuin maalla ja samaan aikaan metsäalan työpaikat sijaitsevat maaseudulla, kaukana keskuksista. Nuorille tulee järjestää mahdollisuuksia tutustua metsäalan työpaikkoihin, jotta eri asteiden metsäalan opinnot kiinnostavat ja työvoimaa riittää jatkossakin avoimiin työpaikkoihin. Lasten ja nuorten tutustuttaminen metsäalaan, metsien monipuoliseen käyttöön sekä metsänomistukseen edesauttaa metsien siirtymistä uusille omistajasukupolville, jotka ovat tietoisia roolistaan metsänomistajana. Pirkanmaalla metsäalan ammattikorkeakouluopetusta järjestää Tampereen ammattikorkeakoulu TAMK. Toisen asteen metsäalan koulutusta alueella järjestää Tampereen ammattiopisto Tredu, Ylöjärven Kurun Metsätien toimipiste.

[Uusi tietopaketti helpottaa metsäalan esittelyä nuorille | Metsäkeskus](#)

2.4.8 Yksityistiestön ja sen siltojen kunto

Pirkanmaalla on 5494 yksityistiekuntaa. Tiekuunnallisten yksityisteiden pituus on 10 641 km, lisäksi järjestäytymättömiä yksityisteitä on n. 2400 km. Vertailun

vuoksi yleisiä teitä noin 4 900 km. Teiden varsilla on runsaasti maaseudun väestöä ja pienyrityksiä. Metsä- ja maatalouden käyttö on runsasta, joten tiestöllä on huomattava merkitys myös huoltovarmuuden kannalta.

Maakuntakohtaisen analyysin perusteella Pirkanmaankin yksityistieverkolla on merkittävästi korjausvelkaa. TIESIT-hankkeessa tehdyn kuntokartoituksen perusteella Pirkanmaan yksityisteillä on noin 638 siltaa tai suurikokoista rumpua, joista noin 25 prosenttia on huonossa tai erittäin huonossa kunnossa. Lue lisää [Yksityistiet | Metsäkeskus](#)

2.4.9 Kaavoitus

Maakuntakaavoituksella ohjataan maakunnan alueiden käytön suunnittelua ja luodaan linjauksia koko maakuntaa koskevalle maankäytölle. Pirkanmaalla on voimassa Pirkanmaan maakuntakaava 2040. Se on kokonaismaakuntakaava. Sitä täydentämään on hyväksytty elonkirjon ja energian vaihemaakuntakaava, jossa keskitytään kahteen teemaan: tukemaan pirkanmaalaisen luonnon monimuotoisuutta ja elonkirjoa sekä vahvistamaan edellytyksiä kestäväälle energiantuotannolle maakunnan alueella. [Yleistietoa maakuntakaavasta - Pirkanmaan vaihemaakuntakaava](#)

Yleiskaava on kunnan yleispiirteinen maankäytön suunnitelma. Sen tehtävänä on yhdyskunnan eri toimintojen, kuten asutuksen, palvelujen ja työpaikkojen sekä virkistysalueiden sijoittamisen yleispiirteinen ohjaaminen sekä toimintojen yhteensovittaminen. Lähde Ympäristöhallinnon verkkopalvelu: [Yleiskaavat](#)

Pirkanmaalla metsätalouteen vaikuttavaa ajankohtaista yleiskaavoitusta on myös alueen tuulivoimahankkeisiin liittyvä kaavoitus.

3 Visio

Monimuotoisuuden turvaava ilmastokestävä metsien hoito ja käyttö on kasvavan hyvinvoinnin lähde Pirkanmaalla.

Visio on yhteinen tahtotilamme, johon pääsemiseksi metsäohjelmassa on kunnianhimoiset päämäärät ja vaikuttavat toimenpiteet tavoitteiden saavuttamiseksi.

4 Päämäärä 1: Metsät ovat aktiivisessa, kestävässä ja monipuolisessa käytössä

4.1 Toimenpide: Metsät kuntoon -hanke

Tavoitteena on, että metsien hoito on tavoitteellista ja se perustuu tietoon sekä metsänomistajien aktiivisiin päätöksiin.

- Nuoret metsät hoidetaan laadukkaasti ajallaan ja poistetaan hoitorästit
- Sekapuustoisuus lisääntyy ja säilytetään enemmän
- Metsänhoitosuosituksia noudatetaan tarkemmin ja laatua seurataan
- luonnonhoito läpileikkaava teema

Vastuutahot ja seuranta

Vastuutahot: Metsäkeskus, Luonnonvarakeskus ja Tampereen seudun ammattiopisto.

Mittarit: Metsäkeskuksen metsävaratieto, osallistujat ja mallikohteiden määrä maastossa.

4.2 Toimenpide: Metsätuhoista viestiminen, tiedonvälitys ja koulutus

Tavoitteena on, että metsätuhoja ennakoidaan ja torjutaan. Aktiivinen ja monipuolistuva metsänhoito lisää metsän kasvua, ehkäisee tuhoja ja tukee ilmastonmuutokseen sopeutumista.

- Viestiminen metsätuhoista yleisesti
- Metsäneuvoston näkemys hirvieläin kannasta
- Metsätuhotietoisuuden edistäminen
- Hirvieläinkannan ja metsänhoidon yhteensovittaminen sorkka –hankkeeseen osallistuminen
- Tuhojen tunnistaminen ja ehkäiseminen
- Korvauksien hakemisesta viestiminen
- Tietoisuuden edistäminen esim. lahoppuustoisuuden hyödyt

Vastuutahot ja seuranta

Vastuutahot: Tampereen ammattikorkeakoulu, Riistakeskus, Metsäkeskus

Mittarit: Hirvieläinkannan taso, viestintätoimenpiteiden määrä, metsätuhoseuranta mittarit.

4.3 Toimenpide: Maaperäpäästöt kuriin ja hiilinielut kuntoon -hanke

Tavoitteena on, että maaperäpäästöt vähenevät, hiilinielut vahvistuvat ja hiilen varastoinnin keinoja kehitetään.

- Lisätään metsien kasvua ja hiilensidontaa vastuullisella metsänlannoituksella.
- Hillitään suometsien maaperäpäästöjen.
- Hallitaan pohjavedenpinnan säätely suometsissä.
- Metsitys soveltuvilla alueilla lisääntyy
- Harvennusvoimakkuuden optimointi tehostuu
- Kiertoajan pidentämistä käytetään soveltuvilla kohteilla
- Säästöpuiden, suojakaistojen ja lahopuiden vaikutus hiilivarastoon tiedostetaan

Vastuutahot ja seuranta

Vastuutahot: Helsingin Yliopiston Hyytiälän tutkimusasema, Metsäkeskus ja Tampereen seudun ammattiopisto

Mittarit: Koulutuksiin osallistuvien määrä, koulutustilaisuuksien lukumäärä, metsänlannoitusmäärän kehittyminen.

4.4 Toimenpide: Tehokas ja ilmastokestävä metsänuudistaminen -hanke

Tavoitteena on, että metsänuudistaminen toteutetaan Pirkanmaalla laadukkaasti, ilmastokestävästi ja viipymättä.

- Valitaan laadukas ja vastuullinen uudistamistapa, esim. jaksollinen- tai jatkuvakasvatus
- Kasvupaikan mahdollisuudet huomioidaan kokonaisvaltaisesti
- Sekapuustoisuus, maanmuokkaus, vesienhallinta, jalostettu viljelymateriaali ym. optimoidaan tehokkaasti.
- Paikkatietoaineistojen hyödyntäminen tehokkaasti

Vastuutahot ja seuranta

Vastuutahot: Metsänhoitoyhdistykset, Luonnonvarakeskus, Metsäkeskus

Mittarit: osallistujien määrä, koulutusten määrä, uudistamisen laatu ja nopeus

5 Päämäärä 2: Vahvistamme metsien elinvoimaisuutta, monimuotoisuutta ja sopeutumiskykyä

5.1 Toimenpide: Vauhtia talousmetsien luonnonhoitoon -hanke.

Tavoitteena on lisätä runsaasti luonnonhoitoa talousmetsissä.

- Toimijoiden luonnonhoidon perusosaamisen taso paranee,
- Luonnonhoitotoimia tehostetaan ja vapaaehtoisuuteen perustuvat luonnonhoitotoimet kohdennetaan suojelualueiden ja luontokohteiden lähellä.
- Monitavoitteisen metsänhoidon ja metsäneuvonnan koulutusta sekä täydennyskoulutusta luonnonhoidosta ja uusien yrittäjien kannustamista alalle lisätään.
- Perustetaan monitavoitteisen metsänhoidon mallialueet ja koulutuskohteet Pirkanmaalle.
- kuntayhteistyötä lisätään.

Vastuutahot ja seuranta

Vastuutahot: Metsäkeskus ja sidosryhmät

Mittarit: Hankkeessa järjestettyjen koulutusten ja osallistujien lukumäärä. Sekä monimuotoisuutta kuvaavien tunnusten kehittyminen: Kuolleen puun määrän kehittyminen (m³/ha), muun lehtipuun kuin koivun määrä (m³/ha), Säästöpuiden määrä, suojakaistojen leveys, sekametsien määrän kehittyminen (25 % sekapuustoisuutta), vanhojen metsien osuus metsämaan alasta (%) ja vanhojen puiden määrä (kpl/ha).

5.2 Toimenpide: Metso ohjelma tutuksi toimijoille -hanke

Tavoitteena on kehittää vapaaehtoisuuteen perustuvaa metsien suojelua.

- Koulutusta, viestintää ja markkinointia aihepiiristä lisätään,
- Puolueetonta tiedonvälitystä suojelun keinoista metsänomistajille lisätään.
- Suojelupinta-alaa lisätään aktiivisesti uudella METSO-kaudella
- Vanhojen metsien suojelua edistetään aktiivisesti.
- Metsäorganisaatiot sitoutetaan METSO-ohjelman tavoitteisiin

Vastuutahot ja seuranta

Vastuutahot: Elinvoimakeskus, lisäksi Metsäkeskus, Metsänhoitoyhdistykset ja muut metsäalan toimijat aktiivisesti mukaan.

Mittarit: Pysyvän ja määräaikaisen suojelun määrän kehittyminen.

5.3 Toimenpide: Priodiversity life -hankkeen ja Lumo-ohjelman maakunnallinen toteutus

Tavoitteena on, että tunnistetaan ja otetaan huomioon alueelliset luonnon ominaispiirteet sekä lisätään luontotiedon osaamista ja käytäntöön viemistä.

- Keskeiset alueelliset ominaispiirteet turvataan esim. Seuraavissa elinympäristöissä; lehtometsät, paahde-elinympäristöt, suuret vesistöt, pienvedet kuten purot, lähteet ja lammet, Luoteis-Pirkanmaan suot.
- Uhanalaiset lajiesiintymät ja arvokkaat luontokohteet kartoitetaan.
- Pirkanmaan uhanalaiset lajit ja luontotyyppit, vastuulajeja 113 lajia, huomioidaan.
- Metka-luonnonhoitohankkeiden määrää lisätään
- Maakunnallisten Helmi-keskittymien tavoitteiden käytäntöön vienti.

Vastuutahot ja seuranta

Vastuutahot: Elinvoimakeskus, lisäksi Metsäkeskus, Metsänhoitoyhdistykset ja muut metsäalan toimijat mm. Hoitotöiden toteuttajina.

Mittarit: Priodiversityn maakunnalliset tavoitteet, hankkeen edistymisen esittely metsäneuvostolle kerran vuodessa, kansallisten ja maakunnallisten luonnonhoitohankkeiden määrä, Metkalla toteutettavien luonnonhoitohankkeiden määrä.

5.4 Toimenpide: Aktiivinen valuma-aluekohtainen toimenpidesuunnittelu -hanke

Tavoitteena on ottaa metsätalouden vesiensuojelutoimenpiteet aktiiviseen käyttöön.

- Järjestetään maastokoulutusta Metka rahoituksen mahdollisuuksista,
- Opitaan tunnistamaan arvokkaat vesistöalueet ja herkäät vesistöt sekä otetaan ne huomioon metsien käsittelyssä ja metsänomistajien neuvonnassa.
- Maakunnallisesti luontoarvoiltaan korkeimman arvon vesistöt huomioidaan
- Toimenpiteet mitoitetaan vastaanottavan vesistön ominaisuuksien mukaan
- Peitteisen metsänkasvatuksen edistäminen turvemailla

Vastuutahot ja seuranta

Vastuutahot: Kokemäenjoen vesistön vesiensuojeluyhdistys ry. Metsäkeskus

Mittarit: Laskeva trendi seuraavien toimenpiteiden työmäärissä: kunnostusojitus, ojitismätästys ja turvemaiden avohakkuut. Luonnonhoito- ja suometsän hoitohankkeiden määrän kasvava kehitys.

6 Päämäärä 3: Rakennamme kilpailukykyistä toimintaympäristöä uudistuvalla ja vastuullisella metsäalalla sekä vahvistamme tiedolla johtamista ja osaamista metsäalalla

6.1 Toimenpide: Metsän oppimispolku -hanke

Tavoitteena on, että Pirkanmaalla metsäalan osaaminen monipuolistuu ja nuorten kiinnostus metsäalaa kohtaan vahvistuu. Metsäalan koulutus vastaa muuttuviin tarpeisiin ja hakeutuminen metsäalan ammatteihin kasvaa.

- Perustetaan metsänoppimispolkuja koulujen lähimetsiin.
- Lisätään kouluyhteistyötä.
- Kerrotaan metsien mahdollisuuksista ja koulutuksista nuorille.
- Turvataan osaavan työvoiman saatavuutta metsäalalla, harjoittelupaikat, kouluvierailut.

Vastuutahot ja seuranta

Vastuutahot: 4H, Riistanhoitoyhdistys, Metsäkeskus, metsänhoitoyhdistykset, oppilaitokset.

Mittarit: Oppimispolkujen lukumäärä, kouluyhteistyötapauksien lukumäärä, hakijamäärät oppilaitoksiin, tavoitettujen lasten ja nuorten määrä, tavoitettujen opettajien ja opinto-ohjaajien määrä, metsäalan oppilaitoksiin vuosittain hakeutuneet ja valitut, metsäalan oppilaitoksista vuosittain valmistuneet ja työllistyminen, medianäkyvyyden seuranta.

6.2 Toimenpide: Metsäpalveluyrittäminen kasvuun -hanke

Tavoitteena on, että puun käyttö ja jalostaminen monipuolistuu sekä metsälliset elinkeinot kehittyvät.

- Metsäalalle saadaan uusia monipuolisia palveluyrittäjiä, edistetään myös kevytyrittäjyyttä.
- Vastataan kasvavaan tarpeeseen saada metsäalalle erilaisia monipuolisia palveluyrittäjiä. Yrittäjiä tarvitaan muun muassa erilaisten metsätöiden, luonnonhoitohankkeiden, ennallistamisen, luonnontuotteen,

luonnontuotteiden keruun, logistiikan ja jatkojalostuksen sekä riistatalouden ja puurakentamisen alalle.

- Kannustetaan lisäämään puurakentamista aktivointi- ja kehityshankkeilla sekä viestinnällä.

Vastuutahot ja seuranta

Vastuutahot: Tampereen ammattikorkeakoulu, Tampereen yliopiston arkkitehtuurin yksikkö.

Mittarit: Alan palveluyrittäjien lukumäärän nousujohteinen kehittyminen, julkisen puurakentamisen osuuden kasvu, puukerrostalojen osuuden kasvu, puunkäyttömäärä korjausrakentamiseen, kansallispuistojen ja retkeilyalueiden kävijämäärät ja valtion maille kohdistuvien eräpäivien lukumäärä, metsästäjien lukumäärän kasvu.

6.3 Metsätilarakenteen ja maankäytön kehittäminen -hanke

Tavoitteena on kehittää metsätila- ja metsänomistusrakennetta sekä sujuvoittaa sukupolvenvaihdoksia, lisätä yhteydenpitoa ja yhteisiä koulutuspäiviä maakunnan kaavoitusasiantuntijoiden kanssa.

- Metsätilan sukupolvenvaihdokset hallitusti.
- Kuolinpesien määrä omistusmuotona vähenee.
- Yhteismetsien määrää kasvatetaan.
- Rajoittamisen sijaan kaavoitus mahdollistaa metsä- ja biotalouden harjoittamista.
- Sujuvoitetaan kaavoitus- ja maisematyölupamenettelyjä, yleiskaavojen kaavamääräyksiin enemmän suositusluonteisia vapaaehtoisia ohjeistuksia.

Vastuutahot ja seuranta

Vastuutahot: Metsäkeskus ja Maanmittauslaitos

Mittarit: Kuolinpesien pienenevä osuus yksityisluontoisten metsien metsätalousmaasta Pirkanmaalla, yhteismetsien kasvava maa-pinta-alan kehittyminen, vapailla markkinoilla myydyt yli 2 hehtaarin suuriset puhtaiden metsätilojen kauppojen määrän kasvu Pirkanmaalla, laskeva metsänomistajien keski-ikä Pirkanmaalla, metsätilojen koon kehittyminen.

6.4 Toimenpide: Yksityistiet huoltovarmuuden varmistajana -hanke

Tavoitteena on yksityistieinfran sekä metsä- ja terminaalilogistiikan kehittäminen.

- Tie kuntien aktiivisuus yksityisteiden ja siltojen perusparantamiseen lisääntyy.
- Tie kuntien hallinnointi kehittyy.
- Tienhoitoyrittäjien määrä kasvaa, tieisännöitsijät, urakoitsijat ym.
- Tie-infra ja logistiikka kehittyy ja paranee, muun muassa tiestö, sillat, terminaalit, raideliikenteen puunlastaus, muu logistiikka.
- Vaikutetaan yleiseen liikenneinfraan ja liikennekaavoitukseen.

Vastuutahot ja seuranta

Vastuutaho: Metsäkeskus

Mittarit: yksityisteiden perusparannusten määrä, Metka-tuen käyttömäärä, tieisännöitsijöiden lukumäärä.

7 Toimeenpano ja seuranta

Metsäohjelma on koko metsäalan yhteinen ohjelma. Vastuu ohjelman toteuttamisesta on kaikilla metsäalan toimijoilla ja sidosryhmillä.

Alueellinen metsäneuvosto edistää ja seuraa toimenpiteiden toteutumista. Ohjelman välitarkastus ja toimenpiteiden päivittäminen tehdään vuonna 2028.

Metsäneuvostot antavat vuosittain Metsäkeskuksen johtokunnalle lausunnon, jossa esitetään valtion tukien tarve eri toimenpiteille sekä tarvittavan määrärahan suuruus. Tukisuunnitelman on pohjaututtava metsäohjelman tavoitteisiin. Vuosittain päivittyvät metsätalouden kannustinjärjestelmän tavoitteet (vuoden 2025 tavoitteet on esitetty [liitteessä 2](#)).

Neuvosto seuraa tavoitteiden edistymistä sekä toimintaympäristön kehitystä ja tekee tarvittaessa muutoksia ohjelmaan.

Katso lisää:

- [Metsäkeskuksen avoin metsä- ja luontotieto](#)
- [Metsäkeskuksen kooste metsien kehityksestä maakunnittain](#)

8 Vaikutusten arviointi

Vaikutusten arvioinnin menetelmä

Vaikutusten arvioinnissa tarkasteltiin ohjelman taloudellisia, ekologisia, sosiaalisia ja kulttuurivaikutuksia. Arviointi toteutettiin ohjelman

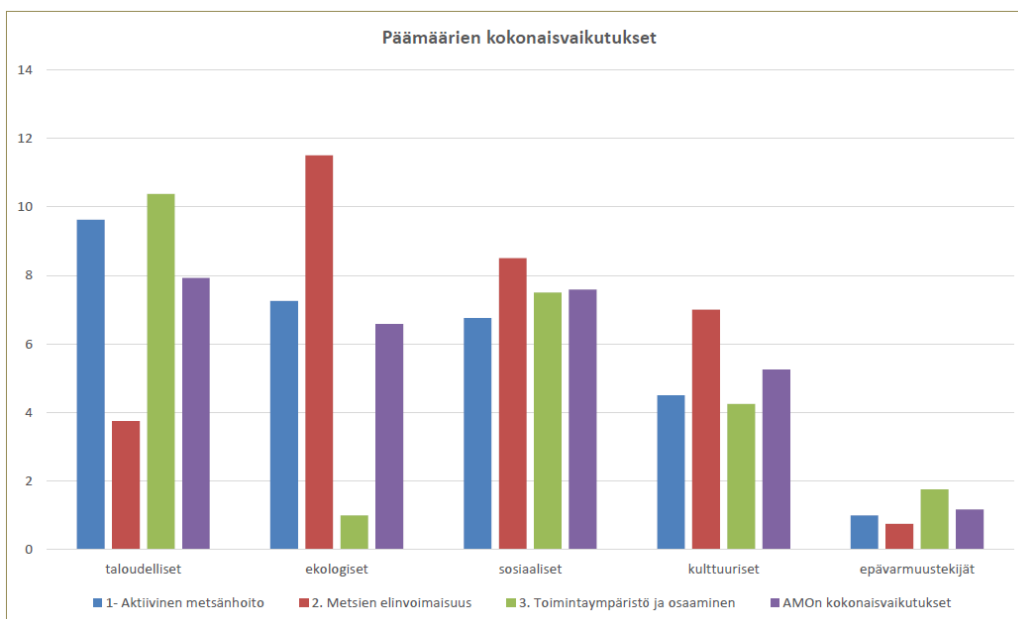
luonnosvaiheessa. Arviointi oli etukäteisarviointia siitä, millaisia merkittäviä vaikutuksia ohjelman toimenpiteillä olisi toteutuessaan. Arviointia varten koottiin valmisteluryhmiin osallistuneista vaikutusten arvioinnin ryhmä. Ryhmän kokoonpanon vahvisti alueellinen metsäneuvosto. Ryhmän jäsenet vastasivat sähköiseen ennakkokyselyyn kesäkuussa 2025. Arviointiryhmän kokoukset järjestettiin 12.8. ja 13.8.2025.

Toimenpiteitä ja niiden kokonaisvaikutuksia arvioitiin sanallisesti sekä käyttäen asteikkoa ++, +, 0, -, -- (voimakkaasti myönteinen, myönteinen, ei vaikutusta, kielteinen, voimakkaasti kielteinen). Metsäneuvosto huomioi arvioinnin tulokset ohjelmaluonnoksen viimeistelyssä ennen ohjelman lähettämistä lausunnoille.

Arvioinnin tulokset

Metsäohjelman kolmen päämäärän kokonaisvaikutus on hyvinkin tasapainoinen. Toimenpiteiden määrä on oikea ja toimenpiteiden laatu on vaikuttavia. Toimenpiteiden valinta on onnistunutta ja toimenpiteet vaikuttavat olevan oikealla tasolla. Kaikkiin kolmeen päämäärään kuuluu neljä suunniteltua toimenpidettä, yhteensä kaksitoista toimenpidettä. Oletuksena on, että kaikki suunnitellut toimenpiteet toteutetaan metsäohjelmakaudella 2026–2030. Kokonaisvaikutukset talouteen arvioitiin erittäin myönteisiksi. Ekologiset, sosiaaliset ja kulttuuriset vaikutukset on arvioitu myönteisiksi ja epävarmuustekijät neutraaleiksi. Ohjelman kokonaisvaikutus on tasapainoinen.

Metsäohjelman kolmen päämäärän toimenpiteiden kokonaisvaikutus pylväsdiagrammikuvaajana ohessa:

9 Liitteet

9.1 Liite 1: Valtakunnallisen tilannekuvan yhteenveto

Metsäkeskuksen asiantuntijat tuottivat metsäneuvostoille ja metsäohjelmien valmisteluryhmille valtakunnallisen metsäalan tilannekuvan ohjelmien laatimisen ja alueiden tilannekuvien laatimisen tueksi.

Analyysissa tarkastelussa olivat poliittiset, taloudelliset, sosiaaliset ja kulttuuriset, tekniset, ekologiset ja lainsäädännölliset näkökulmat (PESTEL-analyysi).

Poliittinen (P) tilannekuva on muuttunut huolestuttavaksi ja sisältää huomattavan määrän epävarmuuksia. Venäjän hyökkäyssodan aiheuttama epävarmuus niin talouteen kuin energiasektorillekin ovat nopeuttaneet energiaomavaraisuuden kehittymistä. Samalla puun hinta on noussut.

Monimuotoisuuden heikentymiseen ja ilmastonmuutokseen liittyvät kansainväliset sekä EU:n metsä-, energia- ja ympäristöpoliittiset sitoumukset ja sopimukset vaikuttavat lähitulevaisuudessa merkittävästi Suomen metsäsektoriin. Muutokset tulevat näkymään mm. kansallisissa toimissa luonnon ennallistamiseksi sekä metsien kasvun ja hiilensidonnan lisäämistoimissa.

Taloudessa (E) metsätalouden merkitys Suomen kansantaloudelle on merkittävän suuri ja se on kasvamassa puun kysynnän lisääntymisen myötä. Alan liikevaihto ja työpaikat ovat taantuman jälkeen hiljalleen kasvamassa talouden epävarmuudesta huolimatta. Ilmastonmuutoksen myötä lisääntyvät metsätuhoriskit on huomioitava uhkana metsätaloudelle monimuotoisuutta korostavina ilmastokestävinä toimina. Myös metsien monipuolinen käyttö korostuu metsätalouden rinnalla.

Sosiaaliset ja kulttuuriset näkökulmat (S) sisältävät monipuolisen joukon muutostekijöitä, joilla on suuri vaikutus metsien käyttöön. Suomalaisilla on pääosin vahva metsäsuhde. Metsäsuhde kaipaa uudistamista, kun entistä suuremmalla joukolla ei ole suoraa suhdetta omaan metsään. Julkinen keskustelu metsien hyödyntämisestä on tällä hetkellä valitettavan kärjistynyttä ja polarisoitunutta. Metsien omistusrakennetta olisi syytä korjata aiemmin tehtävillä sukupolvenvaihdoksilla ja aktiivisella kuolinpesien purkamisella. Tällä olisi vaikutuksensa myös metsien aktiiviseen hoitoon ja metsien kasvuun. Lasten ja nuorten metsäosaamisen lisääminen edistäisi tulevien sukupolvien myönteistä suhtautumista metsien kestävään käyttöön. Tällä olisi oma vaikutuksensa myös metsäalan kiinnostavuuteen opiskelualana. Haasteena kun on jo tällä hetkellä alan työvoiman saatavuus ja koulutuksen saavutettavuus tehtyjen säästöjen myötä.

Teknisestä (T) näkökulmasta metsäala kehittyy edelleen nopeasti. Entistä huomattavasti tarkemmassa kaukokartoituspohjaisessa metsätiedon tuottamisessa pystytään tuottamaan lisäksi tietoa muun muassa metsien muusta rakenteesta, hiilensidonnasta, monimuotoisuudesta. Teknologinen kehitys parantaa konetyön tuottavuutta ja uudet menetelmät tehostavat työtapoja. Suuri ongelma on alemman tieverkon ja sen siltojen kunto ja niihin liittyvä korjausvelka.

Ekologinen (E) näkökulma on vahvistunut metsien hyödyntämisessä. Talousmetsien luonnonhoito on kiinteä osa metsänhoitoa. Tavoitetaso monimuotoisuudessa tulee nousemaan EU:n biodiversiteettistrategian ja ennallistamisasetuksen ja muun tuleva EU-sääntelyn myötä. Kansallinen ennallistamisasetus valmistuu viimeistään elokuussa 2026. Lisäksi suurella osalla alueista laaditaan luonnon monimuotoisuuden ohjelmia (LUMO). Ohjelmilla tulee olemaan suuria vaikutuksia metsien käyttöön. Tarkempi toimeenpano selviää myöhemmin ja se on huomioitava jatkossa metsäohjelmien sisällössä sekä toimeenpanossa.

Lait (L), määräykset ja muut ohjauskeinot vaikuttavat koko ajan enemmän siihen, miten metsiä voidaan hyödyntää. Yleisesti voidaan sanoa, että metsäalaa ohjaa entistä enemmän muilta toimialoilta tuleva ohjaus. Erityisesti monet EU-aloitteet koskevat metsiä. Etenkin maatalous-, ympäristö- sekä ilmasto- ja energiapolitiikassa on useita asetuksia ja direktiivejä, jotka vaikuttavat suoraan tai välillisesti myös metsätalouteen sekä -teollisuuteen.

Metsätalouden määräraikaisen kannustejärjestelmälain (Metka) perusteluiden mukaan tukijärjestelmällä kannustetaan maanomistajia aktiivisiin ja oikea-aikaisiin toimiin. Tuettavia työlajeja ovat taimikon ja nuoren metsän hoito, terveyslannoitus, suometsän hoitosuunnitelma, suometsän vesiensuojelutoimenpiteiden ja piennarteiden tekeminen, metsätaloutta palvelevien yksityisteiden perusparantaminen, ympäristötuki, metsäluonnon hoito ja kulutus. Määräraha on ollut pienenemään päin.

Päättäneellä EU-kaudella 2019–2024 annettiin lukuisia asetuksia, joilla ohjataan metsien käyttöä. Taustalla vaikutti Vihreän kehityksen ohjelma, jolla pyritään hillitsemään ja sopeutumaan ilmastomuutokseen sekä estämään luonnon monimuotoisuuskatoa. Niiden pohjalta laaditaan parhaillaan monia kansallisia toimeenpanosuunnitelmia. Niiden vaikutus metsien käyttöön tulee tulevaisuudessa olemaan suuri, kuten aiemminkin on todettu.

Ennallistamisasetus (EU) edellyttää, että luontodirektiivin kunkin luontotyyppien heikentyneestä pinta-alasta on toteutettava ennallistamistoimia 30 prosentilla vuoteen 2030 mennessä. Vuoteen 2040 mennessä ennallistamistoimien on

katettava 60 prosenttia ja vuoteen 2050 mennessä 90 prosenttia luontotyyppiryhmien heikentyneestä pinta-alasta.

Metsäkatoasetuksen (EU) myötä toimijoille tulee velvollisuus selvittää käyttämänsä puun alkuperä ja hankintaketju, millä osoitetaan, ettei se aiheuta metsäkatoa. Suomessa metsäkatoasetuksen kansallista soveltamista valmistelevala työryhmän toimikautta on jatkettu vuoden 2025 loppuun.

Uusiutuvan energian direktiivi (RED III) (EU) tiukentaa metsäbiomassan kestävyyskriteerejä, mutta tämän vaikutusten arvioidaan jäävän suhteellisen vähäiseksi.

9.2 Liite 2: Metsätalouden kannustinjärjestelmän tavoitteet

Maakunta	Taimikon ja nuoren metsän hoito, ha	Terveyslannoitus, ha	Suometsän hoito, ha	Metsätien tekeminen, m
Etelä-Karjala	3100	410	100	6200
Etelä-Pohjanmaa	8000	1400	580	8200
Etelä-Savo	8500	1210	100	6100
Kainuu	4900	1330	310	8400
Kanta- Häme	2900	620	170	6100
Keski-Pohjanmaa	1900	530	300	5900
Keski-Suomi	9400	1080	290	9200
Kymenlaakso	2100	380	130	5900
Lappi	10300	1010	620	39000
Pirkanmaa	6200	580	230	9100
Pohjanmaa	3500	640	1460	14700
Pohjois-Karjala	6600	2180	330	13100
Pohjois-Pohjanmaa	14500	3250	2090	39200
Pohjois-Savo	10300	4620	450	6800
Päijät-Häme	3900	420	110	6100
Satakunta	3600	460	400	6400
Uusimaa	2700	410	130	13600
Varsinais-Suomi	3500	470	180	5900
Yhteensä	106000	21000	8000	210000
Suoritetavoite yht.	106 000 ha	21 000 ha	8000 ha	210 km
€/ha, €/m	279	167	210	12
Pienpuun keruutavoite	40 000 ha			

9.3 Liite 3: Hakkuupotentiaalilaskelma maakunnittain

Taulukossa on esitetty maakunnittainen suurimpaan ylläpidettävissä olevaan hakkuukertymään perustuva hakkuupotentiaali (ha/v) vuosille 2025–2034.

Taulukko kuvaa myös, miten hakkuukertymä voitaisiin toteuttaa.

Arvio hakkuupotentiaalista hakkuutavoittain on tehty Metsäkeskuksen metsävaratietojen pohjalta. Metsävaratieto on sovitettu [Luonnonvarakeskuksen arvioihin](#) suurimmasta ylläpidettävissä olevasta (SY) aines- ja energiapuun hakkuukertymästä.

Maakunta	Kasvatushakkuu	Uudistushakkuu	Jatkuva kasvatus	Yhteensä
Etelä-Karjala	15 600	3 700	400	20 000
Etelä-Pohjanmaa	25 100	12 300	500	38 000
Etelä-Savo	35 800	13 000	1 100	50 000
Kainuu	41 200	11 400	3 200	56 000
Kanta-Häme	10 700	4 100	300	15 000
Keski-Pohjanmaa	10 200	2 800	400	13 000
Keski-Suomi	48 200	13 500	1 600	63 000
Kymenlaakso	11 300	3 000	300	15 000
Lappi	82 200	16 900	10 700	110 000
Pirkanmaa	29 600	10 900	1 100	42 000
Pohjanmaa	21 400	4 300	300	26 000
Pohjois-Karjala	50 000	16 000	2 100	68 000
Pohjois-Pohjanmaa	72 800	22 600	5 500	101 000
Pohjois-Savo	51 700	15 400	1 500	69 000
Päijät-Häme	12 200	5 000	400	18 000
Satakunta	15 100	6 100	500	22 000
Uusimaa	13 800	6 200	900	21 000
Varsinais-Suomi	13 300	6 900	400	21 000
Yhteensä	560 000	174 100	31 200	765 000

SY:n ja täysimääräisten ensiharvennusten määrittämisessä on käytetty metsävaratiedon kymmenen vuoden keskiarvoa suhteellisista hakkuukertymistä hakkuutavoittain.

Hakkuukertymät hakkuutavoittain on muutettu pinta-aloiksi (hehtaareiksi) vuoden 2024 metsänkäyttöilmoitusten keskimääräisten maakunnittaisten hakkuukertymien (m³/ha) pohjalta.

Jatkuvan kasvatuksen osuudeksi on määritelty maakunnittainen jatkuvan kasvatuksen osuus kaikista hakkuista. Lähteenä on käytetty Metsäkeskuksen metsänkäyttöilmoituksia vuodelta 2024. Jatkuvan kasvatuksen keskimääräinen poistuma on laskettu käyttäen Luonnonvarakeskuksen synteesiraportin mukaista keskipoistumaa (7,2 m³/ha/v * hakkuukiertona 15 vuotta = 108 m³/ha).

LUKEN alueelliset hakkuuarviomahdollisuudet: [Metsävarat ja hakkuumahdollisuusarviot alueellisten metsäohjelmien tueksi](#) | [Luonnonvarakeskus](#)

Hakkuupinta-alojen kehittymisen seuranta: [Metsien hakkuut](#) | [Metsäkeskus](#)

9.4 Liite 4: Hoitoehdotukset

Taulukossa on kuvattu hoitoehdotukset (ha/v) maakunnittain vuosille 2025–2034. Ehdotukset perustuvat Metsäkeskuksen metsävaratietoon.

Varhaishoidon perusteena on seuraavan viiden vuoden tarpeen keskiarvo, taimikonhoidossa ja nuoren metsän hoidossa seuraavan kymmenen vuoden tarpeen keskiarvo.

Maakunta	Taimikon varhaishoito	Taimikonhoito	Nuoren metsän hoito
Etelä-Karjala	6 300	3 200	1 100
Etelä-Pohjanmaa	11 900	5 600	2 500
Etelä-Savo	14 800	7 300	2 400
Kainuu	9 400	5 100	3 200
Kanta-Häme	5 100	1 800	900
Keski-Pohjanmaa	3 500	1 600	700
Keski-Suomi	15 700	7 200	2 900
Kymenlaakso	4 400	2 000	700
Lappi	16 800	8 500	1 500
Päijät-Häme	5 600	2 500	900
Pirkanmaa	13 800	5 400	1 900
Pohjanmaa	6 900	2 600	1 500
Pohjois-Karjala	16 900	7 200	2 500
Pohjois-Pohjanmaa	22 400	11 200	3 400
Pohjois-Savo	17 900	7 500	3 600
Satakunta	7 000	3 000	1 000
Uusimaa	6 100	2 600	1 000
Varsinais-Suomi	6 900	2 400	900
Yhteensä	191 400	86 800	32 600

Taimikon varhaishoidossa puun korkeus 1,2–3 metriä ja taimikonhoidossa 3–7 metriä. Nuoren metsän hoidossa puun läpimitta < 12 cm.

9.5 Liite 5 Kasvatus- sekä tuhkalannoitus potentiaali

Metsäkeskuksen metsävaratiedon esittämät kasvatus- sekä tuhkalannoituksen pinta-ala määrät (potentiaali) maakunnittain.

	Boorilannoitus	Tuhkalannoitus	Kasvatuslannoitus
	ha / v	ha / v	ha / v
KOKO MAA	45040	40010	96480
Uusimaa	20	230	1530
Varsinais-Suomi	40	300	2150
Satakunta	110	990	2650
Kanta-Häme	140	530	1640
Pirkanmaa	240	1650	6530
Päijät-Häme	280	310	1910
Kymenlaakso	90	560	1890
Etelä-Karjala	640	920	1980
Etelä-Savo	4350	1900	5240
Pohjois-Savo	19890	3620	9820
Pohjois-Karjala	9680	6330	9100
Keski-Suomi	2720	2880	12800
Etelä-Pohjanmaa	130	3440	6100
Pohjanmaa	60	820	2360
Keski-Pohjanmaa	50	1510	1780
Pohjois-Pohjanmaa	3200	7800	13550
Kainuu	1990	4120	6250
Lappi	1410	2100	9200